

Igor ȘEVCENCO,
lector-asistent al Catedrei „Drept public”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

INSTABILITATEA POLITICĂ – FACTOR DETERMINANT ÎN DEZVOLTAREA CRIMINALITĂȚII ÎN SPAȚIUL EUROPEAN

Summary

Crime problem in Europe was and remains a current problem and it's solution depends on factors both internal and international factors because we can not deny the influence of international crime on the European level, which is why I think the international community must make it's contribution to annihilate this scourge. In my little research I tried to emphasize in particular the determinants of crime development.

Problema criminalității în spațiul European a fost și rămâne una actuală iar rezolvarea acestei probleme depinde atât de factori interni cât și de factorii internaționali întrucât nu putem nega influența criminalității internaționale asupra celei de la nivel european, iată de ce cred că întreaga comunitate internațională trebuie să-și aducă aportul la anihilarea acestui flagel. În mica mea cercetare am încercat să evidențiez cu precădere factorii determinanți ai dezvoltării criminalității.

Istoria omenirii este caracterizată de lupta permanentă pentru putere, care oferă posibilitatea de a dirija bunurile materiale și oamenii, fiind însoțită adesea de activități ilegale. Un factor criminogen important îl constituie neînțelegerile dintre diferite organe ale aparatului de stat, cu precădere dintre organele ce aparțin celor trei puteri în stat.

Instabilitatea politică acutizează relațiile sociale, economice din societate, precum și relațiile interetnice și religioase, lucru ce conduce la crearea formațiunilor ilegale, la activizarea banditismului, terorismului, atentatelor asupra proprietății persoanelor fizice și juridice [1, p. 96].

Neînțelegerile dintre putere și opoziție au un impact negativ asupra întregii societăți și anume acești factori au o puternică influență în generarea criminalității în două situații specifice:

- războiul civil;
- revoluția [2, p. 214].

Războiul civil este poate flagelul cel mai periculos pentru societate, fiindcă produce efecte puternice cu caracter criminogen. Acest tip de război este periculos prin faptul că în timpul lui se creează centre antagoniste de putere, indivizii se polarizează, legislația se ignorează complet, se instaurează haosul și anarhia socială, politică și economică, se escaladează agresivitatea și violența.

În aceste împrejurări nefaste se creează condiții prielnice ca infractorii de

profesie să aibă un câmp de acțiuni enorm și ideal. De asemenea, starea de haos și anarhie încurajează comiterea de infracțiuni și persoane care anterior nu au comis crime. Războiul civil este în consecință, cea mai înaltă expresie a unei instabilități politice pe teritoriul unui stat.

Revoluția este o stare de instabilitate politică de amploare, având drept scop înlăturarea de la putere a unui conducător, cucerirea puterii politice și schimbarea orânduirii sociale.

Instabilitatea apărută ca rezultat al revoluției afectează grav sistemul legislativ, care nu mai este respectat, precum și organele de control care fie sunt eliminate, fie nu-și îndeplinesc atribuțiile. După revoluție urmează o perioadă de tranziție, în care criminalitatea cunoaște o adevărată explozie, lucru demonstrat de situația din țara noastră care în anii 1990 fiind în plin proces de tranziție, a facilitat dezvoltarea vertiginoasă a grupurilor criminale care dețineau peste 60 la sută din economia națională.

Totodată, dezvoltarea criminalității în spațiul european se datorează următorilor factori:

- factorii istorici;
- proteste violente;
- greve generale;
- demonstrații antiguvernamentale;
- lovituri de stat;
- revolte.

Modul de manifestare a instabilității politice este important în dezvoltarea criminalității, în măsura în care este cel ce ne poate furniza un alt factor cu rol major în aprecierea stării de instabilitate politică, și anume probabilitatea de schimbare a regimului și modul în care se face transferul de putere. Astfel, schimbarea regimului se poate realiza:

1. normal – transferul constituțional al puterii;

2. anormal/forțat – transferul puterii se face în mod neconstituțional. Schimbarea anormală a puterii e valabilă la înlocuirea elitelor conducătoare, până la o schimbare totală a sistemului politic, inclusiv a instituțiilor ideologice importante.

Frecvența revoluțiilor, loviturilor de stat, războaielor civile, tulburărilor interne violente influențează în mod negativ creșterea economică și dezvoltarea criminalității în spațiul european. Apreciate drept manifestări ce pot avea ca urmare haosul, dezordinea socială, acestea conduc la reducerea ritmului de dezvoltare a statelor, la diminuarea drastică a nivelului de trai, și de aici decurg următoarele consecințe: generalizarea corupției, dezvoltarea criminalității, legislația penală inoperentă.

Rezultă deci că instabilitatea politică măsurată prin schimbări frecvente ale regimului, prin tulburări și violențe este percepută ca o sursă contraproductivă în dezvoltarea unui stat. La aceasta se adaugă și fenomenul corupției, care nu de puține ori a alimentat instabilitatea politică, majorând riscul unei schimbări de regim.

Cauzele dezvoltării criminalității într-un stat sunt extrem de numeroase,

Însă cei mai importanți factori sunt cei economici, politici și sociali. Toți acești factori pot avea consecințe grave pentru stat, cum ar fi: crizele și inflația, sărăcia și șomajul, conflictele și tensiunile sociale, inegalități și inechități sociale între indivizi și grupuri sociale. Dezvoltarea criminalității este o problemă fundamentală pentru orice societate, mai ales pentru statele aflate în curs de modernizare. Astfel, în legislația actuală internă a majorității statelor se întâlnesc diverse forme de definire a criminalității în funcție de pericolul pe care îl reprezintă pentru societate, printre care putem menționa:

- criminalitatea internațională;
- grup criminal organizat;
- organizația criminală.

Indiferent de către cine este generată instabilitatea politică, de către partidele aflate la guvernare, opoziție, sau grupuri de presiune un lucru este cert: toate efectele negative sunt îndreptate împotriva cetățeanului. Circumstanțele care determină infracțiunea sunt elemente ale situației criminogene.

Aceste circumstanțe pot fi diverse și sunt provocate de lacunele în activitatea organelor administrației publice, societății civile, factorii economici și sociali.

Instabilitatea politică este frecvent întâlnită în țările care se află în perioada de tranziție și se manifestă printr-un șir de factorii criminogeni situație favorizată de faptul că:

- serviciile statului sunt dominate de corupție;
- înstrăinarea majorității populației de la dirijarea statului;
- înstrăinarea populației de la controlul asupra sistemului de măsuri de luptă cu criminalitatea ;
- instabilitatea politicii penale;
- modificarea frecventă a legislației;
- inactivitatea legilor;
- înstrăinarea pe căi ilegale a avuției naționale [3, p. 183].

Astăzi întreaga omenire cunoaște o evoluție fără precedent a criminalității în toate formele ei de manifestare. După cum am menționat, curba criminalității în spațiul european se datorează instabilității politice din multe țări europene cum ar fi Grecia, Spania, Italia, Portugalia, Republica Moldova etc. Instabilitatea politică constituie un aspect negativ pentru cetățenii care locuiesc în acest stat, deoarece după cum am menționat mai sus, creșterea criminalității se datorează anume acestui factor determinant iar criminalitatea lovește direct în drepturile și libertățile omului pe care statul are obligația de a le asigura. Este necesar de recunoscut gravitatea fenomenului existent în societatea contemporană.

În opinia mea, statul fiind o putere solidă în combaterea criminalității, ar trebui să intensifice măsurile de prevenire a delincvenței, a actelor de violență și agresivitate îndreptate împotriva persoanelor fizice și a patrimoniului public și privat, precum și să curme faptele de corupție în diferite sectoare ale vieții economice, sociale și politice.

Instabilitatea politică este o problemă de nivel internațional și privește toate statele europene. Ea duce la creșterea criminalității, devenind astăzi un fenomen deosebit de grav și periculos, care generează o serie de consecințe negative și distruc-

tive asupra structurii și stabilității organizațiilor și instituțiilor sociale, generând stări de demoralizare și de insecuritate la nivelul grupurilor, indivizilor și chiar al statelor.

Instabilitatea politică constă în slăbirea mecanismelor de control social și normativ în criza de autoritate și credibilitate a unor instituții fundamentale ale statului, în toleranța manifestată de factorii de decizie, cum ar fi: politici legislative, administrative precum și ineficiența sistemului de sancțiuni și pedepse [4, p. 143].

Consider că fenomenul dezvoltării criminalității în spațiul european are o determinare multicauzală, însă cel mai decisiv factor este instabilitatea politică, foarte periculoasă, deoarece într-un stat unde nu există o stabilitate politică, organele și instituțiile de stat nu vor activa corespunzător și atunci se va diversifica gradul de intelectualizare a crimei organizate, prin absorbția în interiorul organizațiilor criminale a persoanelor care ocupă posturi oficiale, spre exemplu, în domeniul financiar-bancar, justiției, comunicațiilor etc. Putem spune că instabilitatea politică duce direct la nașterea unei noi puteri în stat, și anume „crima organizată”.

Instabilitatea politică este un factor determinant în dezvoltarea criminalității în spațiul european, din considerentul că persoanele care săvârșesc infracțiuni pentru a-și satisface dorințele pe o cale ilegală vor profita de ineficacitatea legislației penale severe, pentru că crimele sunt motivate de dorința de a obține plăcerea și de a evita răspunderea. Dacă persoana are tendința de a viola legea, aceasta se va manifesta ori de câte ori vor exista prilejuri favorabile pentru acest individ.

Referințe bibliografice:

1. M. Bârgău, *Criminologie*, Chișinău, 2010.
2. Ig. Ciobanu, *Criminologie*, Editura Museum, Chișinău, 2011.
3. Gh. Gladchi, *Criminologie generală*, Editura Museum, Chișinău, 2011.
4. Ig. Ciobanu, *Criminalitatea organizată la nivel transnațional și unele forme de manifestare în Republica Moldova*, Editura Museum, Chișinău, 2001.
5. A. Pițurcă, *Politica și societatea*, Craiova, 1994.
6. I. Suceavă, F. Caman, *Criminalitatea și organizațiile internaționale*, Editura Romcartexim, București, 1997.